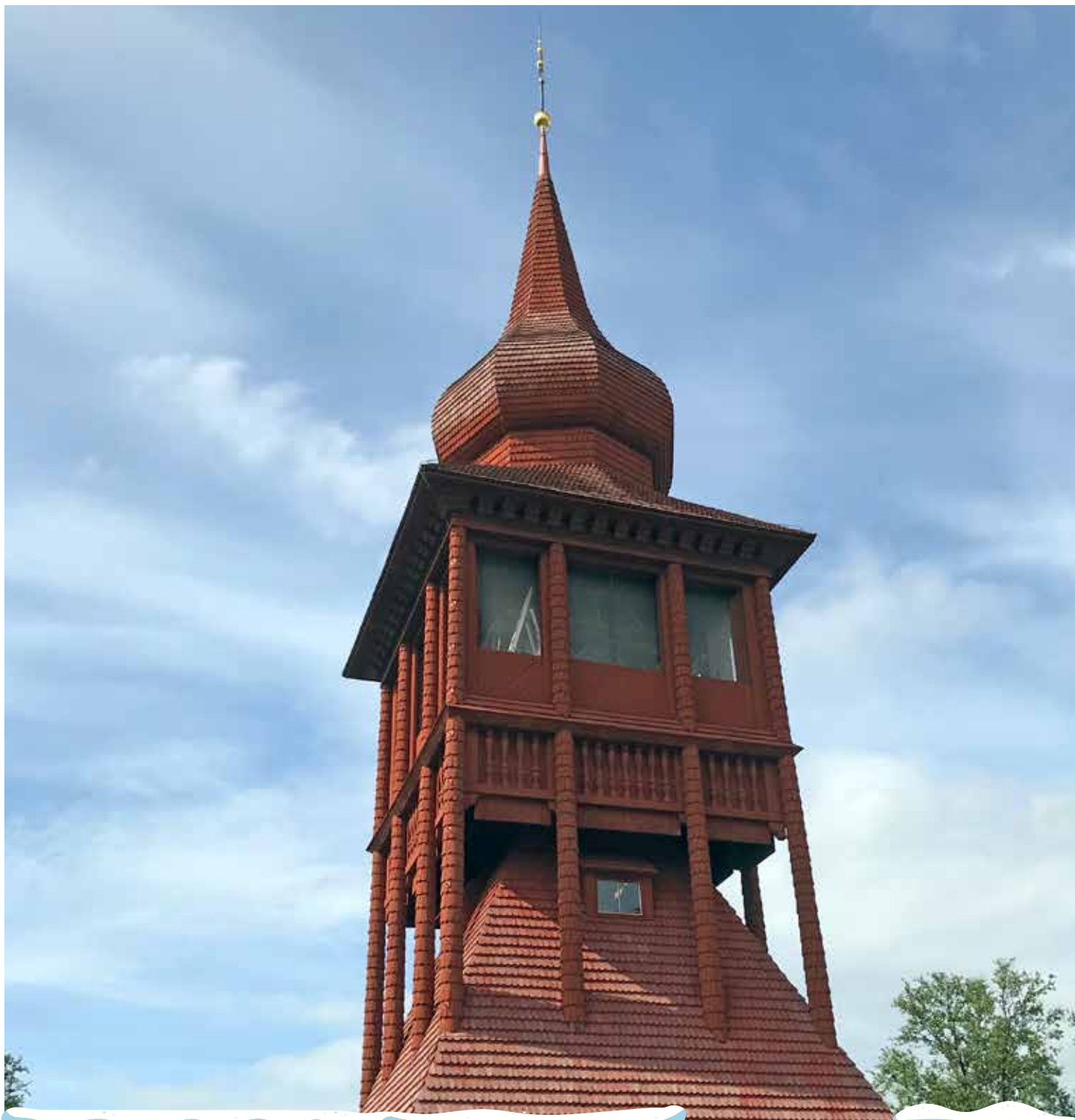

KIRKEGÅRDEN

December 2023

43. årgang

6

Funktionelt og
inspirerende inventar
til kirkegården

NYHED
Bikab Modus
120 el. 140 L kapacitet
Modulérbar

LANDSKAB
PARK & BYRUM

TLF: 7023 2999
WWW.G9.DK

INDHOLD

s. 04	Sunset Mindepark - en dansk kirkegård i Canada
s. 08	Takstberegning 2,0
s. 14	Egens kirkegård – En lille perle på Mors
s. 16	Tung byrde: Tre gange flere overvægtige i fremtiden
s. 18	Store kister – Udfordringer
s. 20	Størrelse XXL – Hvad er plan B
s. 24	Kirkegårdsperle fra Lillerød
s. 26	Respekt
s. 28	Kiruna – Byen der skal flyttes
s. 34	Profil Kim Hunsjær fra Ringkøbing
s. 37	Tak fordi I lyttede
s. 38	Kalender

FORSIDE

Forside billede af Kiruna Kirke. Fotograf Kjeld Christiansen, tidligere kirkegårdsleder, Helsingør Kirkegård

Redaktør:

Jan Simmen
Mail: redaktion@danskekirkegaarde.dk
Tlf. 22 13 07 14

Redaktion:

Anders Beck Larsen
Nyborg Kirkegårde
E-mail: anders@nyborg-kirkegaarde.dk

Annee Katrine Bonde
Sønderholm Kirkegård
Mail: graveren@soenderholm-frejlev.dk

Hanne Ertbølle Gerken
Ribe Kirkegårde
Mail: hg@ribekirkegaard.dk

Lene Halkjær Jensen
Helsingør Kirkegård
Mail: lene.bladet@mail.dk

Mikkel Dalsby
Gladsaxe Kirkegård
Mail: kgd@dalsby.dk

Annoncesalg

Tommy Nilsson, Hvidovre Kirkegårde
Mail: tn@fkih.dk
Tlf. 23 45 35 56

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1
9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 1, 2024 sendes til redaktion@danskekirkegaarde.dk senest d. 20. januar 2024. Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

SUNSET MINDEPARK ER EN DANSK KIRKEGÅRD I CANADA

Tekst og foto: Simon Kangas Larsen, tidligere præst ved den danske kirke i Toronto

Det lille kapel ligger ved indgangen til Mindeparken.

I Canada ligger den unikke danske urnekirkegård ”Sunset Mindepark”, der i mere end 30 år har fungeret som begravelsessted for mange danske migranter i både Canada og USA. Kirkegården bliver drevet og vedligeholdt af frivillige, som står for alle opgaver fra administration, gartnerarbejde samt at grave gravene til urnerne.

Nord for en af Nordamerikas største motorveje, 401, cirka 80 km øst for Toronto, ligger en dansk oase ”Sunset Villa” i en lille skov med sø, campingplads og en dansk restaurant. Siden 1950'erne har oasen været et lille stykke Danmark for de tusinder af danskere, der i årene efter 2. verdenskrig emigrerede fra Danmark til Canada for at prøve lykken og skabe en ny fremtid.

Nogle af danskerne blev der kun i en kortere periode, mens andre blev hængende og gjorde Canada deres nye hjemland. Efterhånden rejste der sig et ønske om at skabe en begravelsesplads for danskerne i Canada. Sunset Villa var det oplagte sted, og Sunset Mindepark blev til virkelighed i starten af 1990'erne. Siden da har Sunset Mindepark været stedet, hvor mennesker med danske rødder har kunnet få placeret deres urner enten i jorden eller i nicher i væggen.

Kirkegården er drevet af frivillige

Stedet er indtil nu udelukkende drevet af frivillige folk som Søren Søndergaard, der har været med siden begyndelsen. Han er trods sine mere end 85 år stadig aktiv som

Søren Søndergaard og Tage Hansen er to af de frivillige der passer kirkegården Sunset Mindepark. Her dækkes en urnegrav til efter bisættelse.

De fleste af urnerne indsættes i kolumbarievægge hvor der kan stå to urner bag hinanden.

Sunset Mindeparks hjemmeside: www.mindepark.ca

Der er godt 40 begravelser pr. år. Da der kun 80 ledige grave i jorden og 25 i nicherne i kolumbarium væggene, arbejdes der på at bygge en ny væg med yderligere 160 rum til urner.

Et Urnegravsted koster 7500 kr.

Et Urne niche i kolumbariumvæggen koster 12500 kr.

Den danske kirke i Toronto: www.danishchurchtoronto.ca

Anders Agger besøgte Sunset Mindepark i "Anne og Anders i Canada" programmerne. Se programmet her: www.danchurch.ca/Anne-Anders

både graver, gartner og administrator. Fredag formiddag mødes han sammen med en håndfuld frivillige i forårs- og sommerhalvåret, hvor de vedligeholder området inden de spiser deres medbragte madpakker og deler en kold frokostøl.

Jeg har som præst ved den Danske Kirke i Toronto haft mange bisættelser på kirkegården, og mindeparken er et yndet samlingssted for danskere i Ontario og Canada, fordi mange kender en, der ligger begravet der. Jeg har også haft min gang på andre kirkegårde i Canada, men Sunset Mindepark er en af de smukkeste og mest velholdte. Det er tydeligt at danske kirkegårdstraditioner inspirerer stedet, der er en fin blanding af park og skovkirkegård. Mig bekendt er der ikke andre steder i verden, hvor der på

den måde findes en kirkegård kun for mennesker med en tydelig dansk forbindelse. Det er ganske unikt at gå rundt og læse efternavne som Jensen, Larsen og Pedersen 6000 km fra Danmark.

Danske bisættelser på engelsk

Kirkegården har åbent fra påske til Alle Helgen i november eller når den første sne falder. Det er ikke muligt at få lavet bisættelser i løbet af vinteren, da jorden er frossen og vinteren kold. Men da der kun er tale om urnenedsættelser, er det ikke et stort problem, da de pårørende kan planlægge en bisættelse frem i tiden. Således har jeg haft bisættelser af personer, der har været kremeret i både måneder og år, inden højtideligheden fandt sted i Mindeparken.

Søren Søndergaard i gang med at grave en grav til en urne. Det foregår med håndkraft da jorden ikke er til at få maskiner i.

Friluftsgudstjeneste i Sunset Mindepark i forbindelse med fejring af den danske grundlovsdag.

Sunset Mindepark ligger ved siden af Sunset Villa – et lille dansk område i Ontario, Canada.

Anders Agger besøgte Sunset Mindepark og Lis og Søren Søndergaard i forbindelse med programserien Anne og Anders i Canada.

Sunset Villa området er stedet, hvor danskere i Ontario mødes og fejrer den danske grundlovsdag i starten af juni. Den dag flytter den danske kirke i Toronto sin gudstjeneste til Sunset Mindepark, hvor vi fejrer en friluftsgudstjeneste med danske salmer samt prædiken og bønner på engelsk. På samme måde foregår alle de bisættelser, jeg har haft i kirken og på kirkegården altid på engelsk, selvom det oftest er danskere jeg begravder. Det skyldes, at der altid er nogen i følget, der ikke forstår dansk som fx børn, børnebørn eller venner af afdøde. Jeg bruger de danske ritualer, som vi kender dem fra ritualbogen, men oversat til engelsk. Derudover er der ofte et drys dansk som fx et fadervor, velsignelsen eller en dansk-engelsk udgave af 'Altid Frejdig når du går'.

Fremtiden er usikker for Mindeparken

Behovet for Sunset Mindepark er stort, og der er planlagt flere udvidelser af kirkegården, ligesom bygning af flere kolumbariumvægge er i gang, da gravpladserne bliver solgt.

Trods det er fremtiden for Sunset Mindepark usikker, for det er vanskeligt at få nye frivillige kræfter til at tage over og gøre især det manuelle arbejde med vedligehold af bede og planter, samt at grave gravene og klare alt det praktiske omkring bisættelserne. Hvis det ikke lykkes at engagere nye frivillige, er det den lokale kommune, der skal stå for vedligeholdelsen af kirkegården, for modsat i Danmark må man ikke sløjfe en kirkegård i Canada. De står til evig tid. ■

Elektrisk motorbør - Easy Go
Se video på DK-TEC.dk
Varenr. MATDRMD

fra **16.000,-**
12.800,- (ex. moms)

1-rækket traktorrive til trepunktsophæng
2 meter bred
Varenr. DEKRAKE200

1.875,-
1.500,- (ex. moms)

Mobilt jordbør - bør som tilvalg fra 12-30cm bredde
Inkl et valgfrit bør
Varenr. JOATVAUGER

15.750,-
12.700,- (ex. moms)

- Stort udvalg af professionelle redskaber
- Mere end 30 års erfaring
- Dag-til-dag levering
- Specialløsning? - Kontakt os
- Mail: info@dk-tec.dk
- Tlf: 66 12 82 22

DK-TEC

www.dk-tec.dk

**Stort
redskabsprogram**

**SØNDERUP
MASKINHANDEL A/S**

VI KØRER I HELE LANDET, RING FOR DEMO

Tlf: 98 65 32 55 - mail@fdbk.dk

www.sønderupmaskinhandel.dk

**Elektrisk drevet varmt
vands anlæg til
ukrudsbeholdelse
uden pesticider**

**100% elektrisk
læsemaskine**

Mangvredigtig

FORT MPM redskabsbærer
Fantastisk komfort

Hydraulisk af tipning

Redskaber til alle årstider

Scan for video

TAKSTBEREGNING 2,0: TAKSTEN SKAL REGULERES OP

Tekst, grafik og foto: Michael Smidemann, kirkegårdsleder ved Holstebro Kirkegårde

Tiden er løbet fra takstberegningsmodellen og vejledningen. Både når vi ser på de traditionelle gravsteder med grus, men også når vi ser de kollektive anlæg med fællesbede osv. Den her model viser, at den sædvanlige model ikke medtager alle udgifter.

Vi er alle klar over de udfordringer, som for tiden følger kirkegårdsdriften og det blev senest belyst under Foreningen for Kirkegårdskulturs forskellige oplæg vedrørende kirkegårdenes fremtidige økonomi.

Jeg har selv fornøjelsen af at sidde i Viborg Stiftstakst-udvalg, hvor vi understøtter de enkelte provstier i Viborg Stift med et vejledende takstblad og støtteskemaer til beregning af takster for bl.a. grandækning, årstidens blomster etc. I mit afsluttende eksamensprojekt på park-diplomuddannelse analyserede jeg de udfordringer, ved måden hvorpå vi beregner vores kirkegårdstakster ud fra Kirkeministeriets cirkulære og vejledninger. I opgaven har jeg brugt en total økonomimodel udarbejdet af Jens Balsby Nielsen i 2005, og modellen ligger tilgængelige under Park og Landskabs "Videnblade nr. 3.6-3" og nr. 3.6-4. Modellen indberegner anlægsomkostningerne, omkostningen til den løbende pleje- og vedligeholdelse, og de punktvisse vedligeholdelsesomkostninger og fjernelse af anlægget. Alle disse omkostninger omregnes til en nutidsværdi ud fra realrenten (den restesats, som investeringen skal forrentes med, når inflationen er fratrasket), dvs. at vi kender de totalomkostninger år nul og ved hvad hvilken kapital som "indbetales i banken", for at vi kan få vores investering tilbage om x-antal år. Det er måske en lidt grov antagelse, men i mangel af bedre, er det måske det bedste bud på en alternativ metode til vores gængse beregningsmetode.

I resten af denne artikel vil jeg forsøge at indramme nogle af eksamensrapportens 72 sider ned til nogle få highlights. Målet er skitsere en alternativ måde at lave takstberegningen på og hvilke faktorer der påvirker denne beregning. Om ikke andet så igangsætte folks refleksion over måden, som vi beregner vores takster på og give en lille indspark i

debatten om kirkegårdens økonomi.

Min påstand er, at tiden er løbet fra takstberegningsmodellen og vejledningen. Både når vi ser på de traditionelle gravsteder med grus, men også når vi ser de kollektive anlæg med fællesbede osv.

Det traditionelle gravsted ligger ellers lige til højrebenet, da der ingen anlægsomkostninger er at tage i betragtning. Som udgangspunkt faktureres anlægsarbejdet separat fra kirkegårdens side eller muligvis sker anlæggelsen af nærmeste familie.

Den løbende pleje- og vedligeholdelse kan beskrivelse på forskellige måder Kirkeministeriets beregningsark har defineret det som følgende:

1. Oprydning efter efterår/vinter.
2. Beskæring, kultivering og udlægning af perlesten.
3. Almindelige renholdelsesomgange.
4. Buketomgange og mindre beskæringer.

I Viborg Stift er det ovenstående beskrevet en anelse mere detaljeret, men dækker nogenlunde samme ydelse som Kirkeministeriets løbende pleje- og vedligeholdelse. Hvis gravstedsejeren i Viborg Stift tegner et legat (indbetaling til stiftet) for en længerevarende periode (typisk 5-30 år) får man også udvidet pleje- og vedligeholdelse som dækker følgende:

5. Fornyelse af udgående planter eller forvoksede flerårige planter.
6. Opretning af jordsætninger, supplering af perlegrus og muld.
7. Rensning af mindsten og opretning.

Det vil sige at vi faktisk forpligter os til at levere nogle punktvisse ydelser (omkostninger) og argumentet har altid været, at de omkostninger bliver dækket af renteindtægter på indbetalte gravsteds kapitaler.

Kigger vi i "Vejledningen om beregning af kirkegårdstakster" står der følgende "flerårige aftaler beregnes som den

årlige takst * antal år. I beregningen af flerårige pleje- og vedligeholdelsesaftaler forudsættes det således, at gevinsten ved renteaftast og forenklet administration opvejes af omkostningerne ved inflation samt risikoen ved at indgå langsigtede forpligtigelser". Det kunne man læse som det ikke har ret stor betydning, men her skal vi huske totaløkonomiberegningens realrente. Hvis vi vælger at sige investeringsrenten sættes til den forrentning som vi får som renteaftast og vi inddrager inflationen i modellen, så

er det måske ikke længere en god forretning.

I nedenstående tabel er beregninger foretaget med en gennemsnitlig inflation på 3,09% (svarende til gennemsnittet over perioden 1980-2019, taksterne var de gældende i 2021. En negativ differenceværdi i tre yderste kolonner betyder at der samlet set er overskud på "investeringen", hvor i mod et positivt tal indikerer et underskud.

Totaløkonomi pleje og vedligehold ved inflation på 3,09% (beregnet gennemsnit fra 1980-2019) inklusiv tillægssydelse									
	2 pl. kiste	1 pl. kiste	1 urnegravsted	Indbetalt år nul 2 pl kiste	Indbetalt år nul 1 pl kiste	Indbetalt år nul 1 urnegravsted	Difference 2 pl kiste	Difference 1 pl kiste	Difference 1 urnegravsted
Stiftsrente 4 pct.	42310	29322	11942	46000	31880	12480	-3690	-2558	-538
Stiftsrente 3 pct.	46733	32388	12542	46000	31880	12480	733	508	62
Stiftsrente 2 pct.	51713	35840	13307	46000	31880	12480	5713	3960	827
Stiftsrente 1 pct.	57848	40091	14043	46000	31880	12480	11848	8211	1563
Stiftsrente 0,5 pct	61289	42476	14459	46000	31880	12480	15289	10596	1979

I denne beregning er der også indbetalt til årstidens blomster og grandækning, hvilket giver et positivt bidrag til den samlede totaløkonomi. Var der ikke indbetalt til disse ydelser ville totaløkonomien forskyde sig og give et større underskud.

Der kan opstilles forskellige beregnings-scenarier og det er kun fantasien som sætter grænserne. Modellen viser tydeligt at realrenten, sammen med de punktvisse ydelser, har betydning for totaløkonomien på det traditionelle gravsted.

Jeg har også forsøgt at bruge totaløkonomiberegningen i lidt større skala på en afdeling, som vi kalder afdeling D på Egekirkegården, Holstebro. Afdelingen er bygget af fællesbede tilplantet med bispéhuer og bregner, samt enkeltstående egetræer, og bedene af afgrænset med jernkanter. Er det en opretstående mindesten placeres den i bedet og er det en plade lægges den ned i plænen uden for bedet, og der kan erhverves både urne- og kistegravsteder i afdelingen. Opstillingen af den samlede totaløkonomi kan ses i tabellen, hvor der er kalkuleret med en realrente 2,3%.

I anlægsomkostningerne er kalkuleret med etablering af 1350 m² græsplæne, 600 m² staudebed og 480 m jernkanter, samt plantning af 30 egetræer. Vores anlægsomkostninger udgør 19% af de samlede omkostninger. De løbende driftsomkostninger er beregnet ud fra vores tidsregistreringer og den gældende timeløn i 2021. De løbende driftsomkostninger

udgør langt det største bidrag til totaløkonomien med 73% af den samlede udgift. De punktvisse omkostninger vedrører opretninger af kistegrave og plader, samt udskiftninger af planter i bedene og kommer løbende i den 20-årige beregningsperiode. De punktvisse omkostninger udgør kun 7% af den samlede økonomi.

Efter de 20 år rydder vi arealet og lægger det ud i græs, og den omkostning udgør 2 % af den samlede økonomi. Formentligt består afdelingen længere end det, og det er ikke sikkert det skal omlægges til græs, men man kan forvente at skulle skifte hele staudebeplantning osv. Modellen kan stilles op efter forskellige scenarier og det er kun fantasien der sætter begrænsninger. Kommer man ud over en beregningsperiode på 30 år, skal man tage sine forbehold.

Totaløkonomiberegning 2021

Opgave:	Egekirkegården afdeling D1-D3
Element	Kiste og urnegravsteder i plæne/staudebed
1. Forudsætninger:	
Realrente	0,023
Beregningsperiode:	20

	Enhed	Pris/enhed	år	Annuitets faktor	Diskonterings-faktor	Nuværdi	Fordeling
2. Anlægsomkostninger	m ² /lbm/stk		0			-	19%
Klargøring af areal		14000	0			14.000	
Stauderbede		86400	0			86.400	
Træer		45000	0			45.000	
Jernbede		180000	0			180.000	
Plæneetablering		20250	0			20.250	
3. Løbende Driftsomkostninger			0	-		-	73%
Plænepleje		36500	20	15,89		579.903	
Gravstedsvedligehold		30660	20	15,89		487.119	
Buketrunde inkl smårengøring		14600	20	15,89		231.961	
Beskæring af træer		3650	20	15,89		57.990	
4. Punktvis driftsomkostninger						1,00	7%
Opretning grav	27 kistepladser	9855	1		0,98	9.633	
Opretning grav	10 kistepladser	3650	8		0,83	3.043	
Opretning grav	15 kistepladser	5475	15		0,71	3.893	
Opretning plader	50 plader	9125	6		0,87	7.961	
Opretning af plader	50 plader	9125	12		0,76	6.946	
Opretning af plader	50 plader	9125	18		0,66	6.060	
Udskifting af planter i bede	150 m ²	37500	6		0,87	32.717	
Udskifting af planter i bede	150 m ²	37500	12		0,76	28.545	
Udskifting af planter i bede	150 m ²	37500	18		0,66	24.904	
					1,00	-	
5. Fjernelse	Rydning af arealet	30000	20		0,63	19.037	2%
	Etablering af plæne 1950 m ²	29250	20		0,63	18.562	
5. Totaløkonomi pr enhed						kr 1.863.925	100%

Fordelen ved modellen her er, at den giver os mulighed for at inddrage anlægsomkostninger på de kollektive afdelinger. Noget som jeg mener gravstedsejerne rent faktisk bør betale, men som de pt. ikke gør idet der udelukkende fokuseres på den løbende pleje, som reelt kun er timelønsarbejde.

De vejledende takster i denne afdeling var i 2021 følgende:

1. 2 kistepladser i plæne 762,5 kr.
2. 1 kisteplads i plæne 565,5 kr.
3. 1 urnegrav i plæne 481,5 kr.

I perioden fra 2017 til 2021 har forretningen af vores gravstedskapitaler svinget mellem 0,5% og 1,25%.

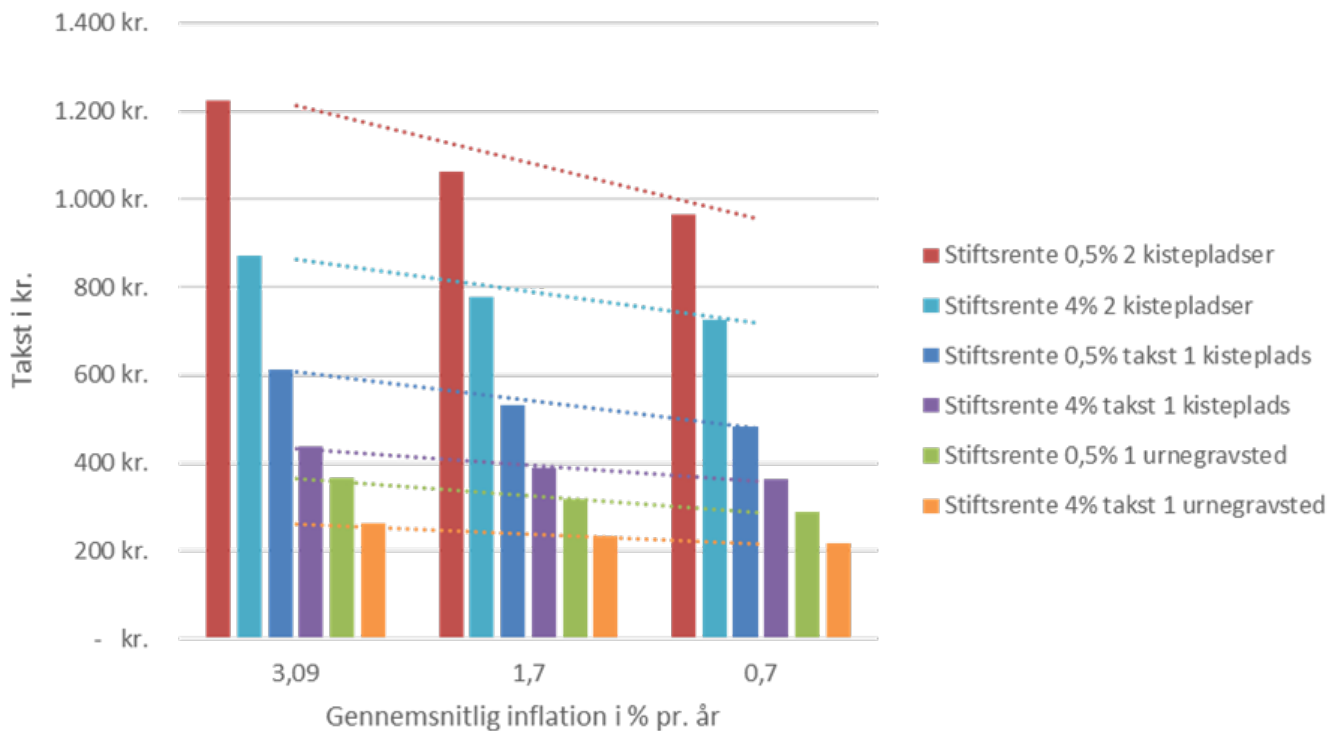
I nedenstående tabel er der beregnet takster for 1-2 kistepladser og 1 urnegravsted ved forskellige inflationer (gns. for forskellige perioder 1980-2019, 2000-2019 og 2015-2019) og forrentningen af gravstedskapitalen er sat til enten 4% eller 0,5%

Taksterne er beregnet ud fra de forskellige størrelser på gravstedstyperne.

Spændet mellem takster ved de opstillede scenarier ses i tabellen. Ser man tilbage på vejledede takster, bør vi regulere taksten op, da den ikke dækker omkostningerne ved nogle af scenarierne.

Årlige takster ex. moms for gravsted ved varierende realrente

Modellen er ikke bedre end de tal og forudsætninger, som den bliver fodret med. En af udfordringerne med den ift. takstberegningen er at vi aldrig vil have en 100 % belægning i nogen af vores gravstedsafdelinger. Det sker over en længere periode og det vil også påvirke totaløkonomien.

Ser vi på de traditionelle gravsteder, kan man bare lade være med yde den udvidede pleje- og vedligeholdelse, med den konsekvens at flere vil fravælge legaterne og overgå til løbende aftaler eller helt fravælge plejen af gravstedet. Alternativ skal man differentiere taksterne med et tillæg på den udvidede pleje- og vedligeholdelse, hvilket kan afføde de samme konsekvenser, som at udlade den udvidede pleje- og vedligeholdelse. Der er også en vis portion af tilfredsstillelse for vores gartnere at kunne levere en ordentligt fagligt arbejde på gravstederne.

Vi ser ind i flere ønsker et kollektivt gravsted, som er placeret i fællesbed eller anden form for anlæg, som gravsteds-ejeren reelt ikke betaler for. Det kan sikkert give anledning til en større diskussion om gravstedsejerne skal betale for det, men det kan være en af måderne til nedbringe kirkegårdens anlægsomkostninger på lange bane.

Det modellen kan give et billede af hvordan økonomien er

sammensat og fordeler sig på anlæg-, drifts- og punktvis omkostninger, samt rydning og den belyser også konsekvenserne ved lav eller negativ realrente. Det ville være ønskværdigt at kapitalforvalterne havde flere redskaber på hånden, som kunne sikre os med højere realrente. Alternativt skal vi indkalkulere en større risiko i takstberegningen, men det er ikke sikkert at det ligger i tråd med gebyr-reglerne.

I forhold til beslutningstagerne i menighedsråd og provstiudvalg, kan modellen give et mere komplekst billede af hvordan taksten er sammen og hvorfor taksten bør afvige fra de allerede fastsatte takster. ■

Vi har fokus på klima og miljø

Interessen for genanvendelse og genbrug i vores samfund er stigende, og også inden for gravsten er der fokus på mulighederne for at udnytte materialets holdbarhed.

Klima og genanvendelse har høj prioritet i den daglige drift hos Danske Stenhuggerier, hvor produktionen bl.a. har vand-genvindingssystem og regnvandssamlere.

Som mange andre produkter og materialer, kan gravsten genanvendes og genbruges. Og det bliver de.

Vi har fokus på klima og miljø og tilbyder derfor genbrugs-gravsten. Gravsten genanvendes også til skærver, bygge-materiale eller andet og har dermed et cirkulært liv.

DANSKE
DS STENHUGGERIER

Malervej 1 · 8766 Nørre Snede · tlf. 70 225 650 · danske@stenhuggeri-as.dk · www.danske-stenhuggerier.dk

MILJØHUSETS ARBEJDSMILJØSTYRING MAS For FOLKEKIRKER

Med **MAS** kommer der styr på alle arbejdsmiljødokumenter, der ligger på en APP hvor der kan logges ind på alle typer PC, MAC, mobiltelefoner tablets m.v.

Miljøhuset opsætter og vedligeholder MAS

Slip for besværet med at holde mapper opdateret. Alt papir og mapper er overflødig

Alle dokumenter ligger i MAS som i har brug for og

ALLE ANSATTE OG LEDELSE KAN FÅ DE MAPPER OG FILER I ØNSKER OP I MAS OG I KAN LOGGE JER IND EFTER BEHOV

MAS har en række standardfiler og sognet kan få egne filer med i **MAS**

fx apv, kemiapv, særlige instruktioner, referater ergonomiøvelser, kontaktinfo til amo, osv

(Sogne der i forvejen er kunde er med i **MAS**)

PRØV EN DEMOLOGIN OG SE HVAD DER ER I APPEN OG SE DE LAVE PRISER

SE MERE PÅ www.folkekirkenarbejdsmiljo.dk

Skriv til: info@miljohuset.dk og opgiv
navn

email og telefonnummer

Kontakt Miljøhuset for yderligere oplysninger
Sjælland og Fyn 21275092
Jylland og Fyn 61301327

Specialkurset afholdes for sidste gang!

Form & knudebeskæring af træer

Fredericia torsdag den 22. februar 2024 kl. 9-16

- Specialbeskårne træers opbygning, formning og beskæring belyses med billeder og besøg ved plantninger.
- Kurset giver teoretisk og praktisk indsigt i indsatser i forhold til opbygning, æstetik og funktion.

Reserver plads og få program, gerne i dag! (senest 29./1)
Pris kr. 2100,- ekskl. moms, inkl. forplejning og buskørsel.

Svend Andersen

Plantefokus

Professionel træ- og planterådgivning

svend@plantefokus.dk. Tlf. 30 32 72 33

Vi er dem med
det
brede sortiment

Vi ønsker alle en god Jul samt et godt Nytår.
Vi ser frem til at mødes igen i det nye år.

Vejenbrød Planteskole A/S

Vejenbrødvej 25 - 2980 Kokkedal - Tlf. 48 28 01 77
www.vp-as.dk - salg@vp-as.dk

K&S Tree Care ApS

Certificeret træpleje

Kim Poulsen
Mobil 40 32 11 90

Lunikvej 9
2670 Greve
Tlf. 43 45 11 90

ks-treecare.dk

Kom forbi vores showroom på 6.200 m² i Låsby
Europas klart største showroom med nye og brugte minilæssere

AVANT
Danmark

FLERE MODELLER TIL KIRKEGÅRDEN

Næsten 20 forskellige modeller - og mere end 280 redskaber

- Modeller til alle behov - fra løftekapacitet på 350 kg - 2.000 kg.
- Både diesel, benzin og el
- Mere end 280 forskellige redskaber
- Markedets klart mest væltesikre minilæssere

SKAL DET VÆRE MERE OVERSKUELIGT? - PRØV VORES TOTALUDLEJNING

Totalløsning på udlejning til kirker. inklusiv standardskovl, GPS-enhed og service. Inklusiv 200 timer om året. Priser på alle modelserier kan laves ved efterspørgsel. Disse lave priser gælder 3 års udlejning*.

Avant 220

2.295,- pr. måned

Avant 423

2795,- pr. måned

Avant e6 m. hurtiglader

5.995,- pr. måned

... Lyder det spændende? Tøv ikke med at tage kontakt og hør meget mere om vores nye løsning.

* Betingelser og vilkår gælder. Alle priser er ekskl. moms.

AVANT
Danmark

Jylland: 8695 7522 - Århusvej 12, 8670 Låsby
Sjælland: 5965 6037 - Hovedvejen 3, 4000 Roskilde

Se alt udstyr på hjemmesiden:
www.avant.dk

EGENS KIRKEGÅRD – EN LILLE PERLE PÅ MOLS

Tekst og foto: Lene Halkjær Jensen, Kirkegårdsleder, Helsingør Kirkegård

Egens Kirke ligger på en bakketop i det kuperede Mols-landskab.

Når man kører af Havhusevej, fra Egens Havhuse mod Knebel på Mols, bliver øjet fanget af en lille kirke, der ligger på en bakketop. Helt for sig selv i landskabet.

En lille afstikker fra landevejen afslører, at kirken ligger i udkanten af den lille landsby Egens – og altså ikke helt for sig selv.

Den gamle kirkegård ligger på bakketoppen og er opbygget i terrasser omkring kirken. De fleste gravpladser er nedlagte, og en ny afdeling er anlagt i et mere fremkommeligt og vedligeholdelsesvenligt terræn. Fra toppen af bakken er der en formidabel udsigt over Kalø Vig og det omkringliggende landskab.

Egens Kirke

Egens Kirke stammer fra middelalderen og er en af landets mindste kirker. Sin lidenhed til trods, kan den rumme næsten halvdelen af sognets beboere! Pr. 1. januar 2023 omfattede sognet 185 indbyggere.

Der er flere forskellige fortællinger om baggrunden for opførelsen af kirken og oprettelsen af så lille et sogn:

”Sagnet om kirkens opførelse er i Knud Chr. Jensens og Jakob Vedsteds Ebeltoft-historie fra 2001 gengivet sådan: Der var to piger fra Egens, der gik til Bregnet kirke. De var fra en gård, der hed ”Munkens Sted”. Da de kom ind i skoven, kom der røvere efter dem, det var ved en bæk inde i Kalø Skov – den kaldes endnu Røverbækken. Pigerne undslap dog røverne og blev frelst. Til tak derfor byggede deres fader Egens Kirke.”

Tidligere godsinspektør på Kalø, O. Thygesen, gengiver historien i sine erindringer i en lidt mere dramatisk form. Han fortæller: *”Fra Egens kirke fører en hulvej forbi ”Skovriderstedet” og op igennem Ringelmoseskoven til Bregnet kirke. Denne vej var i gamle dage kirkevej for kirkefolket fra Egens, hvor der dengang endnu ingen kirke fandtes – så længe er det siden, at den benyttedes til dette formål. Vejen findes endnu, men med den forskel, at den i fordums tid var farlig at befærde, fordi der ofte var overfald af de mange røvere, der holdt til i Kalø-skovene.”*

Begge fortællinger er hentet fra hjemmesiden www.mols-helgenaes.dk/egens-kirke, hvor man kan læse mere om Egens kirke. ■

Fra kirken er der et flot kig ud over Kalø Vig.

Der er ikke mange gravsteder tilbage på den gamle kirkegård.

Både den nye og gamle kirkegård er omgivet af et stengærde.

Et lapidarium og en lille granitfugl. Granitfuglen er udført af Erik Heide og er doneret af en tidligere organist ved kirken.

TUNG BYRDE: 3 GANGE FLERE OVERVÆGTIGE I FREMTIDEN

Tekst og grafik: Jan Simmen

Vores statistiske krystalkugle viser, at der kommer langt flere svært overvægtige danskere i fremtiden

Den er tung at løfte, kisten. Men den er også svær at håndtere, og så er den speciallavet. Det hele bliver ikke lettere af, at dem, der skal bære kisten, selv ikke hører til Dronningrigets allerslankeste indbyggere. Det er svært at bakse kisten rundt i den lille middelalderkirke. Den slags situationer vil der komme flere og flere af i fremtiden, viser vores krystalkugle, der har kastet et krystalklart blik på den statistiske udvikling herhjemme.

Overvægt og fedme er med andre ord kommet for at blive. Ikke nok med det, så vil den faktisk stige, viser tallene. Men inden vi dykker ned i dem, skal vi lige tage en tur i tidsmaskinen og se, om det nu virkelig var så meget bedre i de "gode gamle dage".

Fra sult til overvægt

Det korte svar er ja, der var langt færre danskere, der var overvægtige for bare få år siden. Går vi tilbage til de tider, hvor der konstant blev bygget på de middelalderkirker, vi i dag har, var overvægt en absolut sjældenhed. Tværtimod viser skeletmateriale fra en lang række udgravninger, at de fleste danskere led af mangelsygdomme. De sultede altså med så jævne mellemrum, at det i dag kan aflæses på vores forfædres "gamle ben". Det gælder, uanset om vi taler om vikingetiden eller helt op i det 18. århundrede. Derfor er kirkerne heller ikke indrettet til nutidens danskere, som både er markant højere og altså meget oftere overvægtige.

Overvægt er dog, som bekendt, ikke kun et dansk fænomen. I FN-regi tales der ligefrem om en fedmeepidemi. På faktalink.dk kan man læse, at der er tale om svært overvægt, altså fedme, der er i stærk vækst i rigtig mange lande verden over.

Et boom: Mange ekstra kilo på sidebenene

Er der virkelig kommet så mange ekstra kilo på danskernes sideben, at det er et problem? Kigger vi på udviklingen herhjemme, så er der faktisk ligefrem tale om et boom. Fra perioden 1987 til 2000 er antallet af svært overvægtige steget med næsten 75 %. I 2017 viste Den Nationale Sundhedsprofil fra Sundhedsstyrelsen, at 51 % af alle danskere er overvægtige. I Danmark er der altså flere overvægtige end normalvægtige. Heraf er 16,6 % af kvinderne og 17,1 % af mændene svært overvægtige. I 2010 var andelen af overvægtige og svært overvægtige danskere samlet 46,8 %, så det er en stigning på næsten fem procentpoint.

I et såkaldt "notat" udarbejdet af Sofie Lund og Kirsten

Frederiksen på vegne af Kræftens Bekæmpelse viser, at pilen også i fremtiden vil pege opad. Fremskriver vi de tal, vi har, og bruger en matematisk metode, der hedder lineær regression, vil der fremover være langt flere begravelser i "XXL-størrelse".

Over 66 % overvægtige i 2045

Mens der i 2020 var 52,1 %, der var moderat og svært overvægtige, viser fremskrivningerne, at der allerede i 2030 vil være knap 58 % og nå op på en andel på 66,4 % i 2045. Heraf er den andel, der er svært overvægtige, 17,9 % i 2020, så den stiger til 22,5 % i 2030 og når ligefrem op på 29,4 % i 2045. En stigning af andelen af svært overvægtige på hele 11,5 procentpoint.

På godt dansk bliver flere og flere danskere altså overvægtige og ikke nok med det. Der er flere og flere svært overvægtige danskere. Andelen af de svært overvægtige vil fra 2010 til 2045 være steget til næsten det tredobbelte. At det vil give flere problemer ude på kirkegårdene, krematorierne og i selve kirkerne er lige så sikkert som "amen i kirken". ■

WEIDEMANN
designed for work

Kraftfulde kvalitetsminilæssere med et stort udvalg af udstyr til kirkegårdsarbejdet.

- ✓ Rummelige kabiner med optimalt udsyn
- ✓ Effektivt varme- og ventilationsanlæg
- ✓ Sikker stabling og anhængerdrift
- ✓ Rengøring af stier og pladser
- ✓ Læsearbejde med fuld stabilitet og manøvredegtighed
- ✓ Vedligeholdelse og beskæring af grønne områder mv.

**FÅS OGSÅ I
ELDREVNE
VERSIONER!**

www.stemas.dk stemas@stemas.dk
STEMAS
 member of JMM GROUP

Jylland/Fyn
 86 43 49 00

Sjælland
 46 15 36 00 / 57 61 46 67

Gug Anlæg & Planteskole A/S
 Indkildevej 17, Gug
 9210 Aalborg SØ.

dan@guganlaeg.dk
www.guganlaeg.dk
 98-14-08-58

Nordjyllands Anlægsgartneri siden 1963
Anlæg & Planteskole A/S

Vi udfører bla.

- Hækkeplantning
- Hækkeklipping
- Kampestensdiger
- Brolægning
- Flisebelægning

STORE KISTER – UDFORDRINGER

Tekst og foto: Annee Katrine Bonde, Graver, Frejlev og Sønderholm Kirkegårde

Katafalken

Nogle gange er det nogle andre fysiske rammer, end kistens vægt, der sætter grænserne for, hvad der kan håndteres.

I Frejlev Kirke skal kisten rundt om et 90 graders sving på midtergangen, som er temmelig smal. Katafalken, som måler 0,75 x 2,19 meter, kan lige nøjagtig komme rundt om hjørnet, men kun hvis også kistens håndtag kan holdes indenfor denne ramme.

Der har endnu ikke været handlinger med kister, som lå over dette maksimumsmål, men hvis en sådan skulle komme, vil det ikke kunne lade sig gøre at få kisten ind i kirken.

Selv standardkister kan somme tider være en udfordring at få ud af kirken, men i de tilfælde er det mere størrelsen på kistebærerne, der giver udfordringen. Midtergangen er nemlig så smal, at bærerne må gå sidelæns med kisten,

så derfor må de helst ikke fylde for meget. Det før omtalte drej på gangen gør, at der kun er plads til 4 bærere, når kisten skal rundt om hjørnet. Ydermere er de to døre smalle, og indgangsdøren er ovenikøbet også lav og buet indad foroven.

Derfor får kistebærerne altid en grundig instruktion inden gudstjenesten for at sikre, at der ikke opstår uforudsete situationer, som måske kan blive kritiske.

Indtil for nylig er alle kister blevet båret ud af kirken, trods disse udfordringer. Men en enkelt gang har katafalken været i brug til at køre en stor kiste ud af kirken, og medarbejderne havde forberedt sig grundigt, så der ikke opstod trælse situationer på de kritiske steder. Ved graven sørgede familien selv for, at kisten blev sænket, uden brug af andre hjælpemidler end ekstra reb i alle håndtag. ■

Den smalle og lave indgangsdør set hhv. indefra og udefra

Forskellige billeder af knækket på midtergangen – også set oppe fra pulpituret. Stolen står der for at give et indtryk af størrelsesforholdene.

STØRRELSE XXL

– HVAD ER ”PLAN B”

Tekst og foto: Lene Halkjær Jensen, Kirkegårdsleder, Helsingør Kirkegård

Standardspindlerne kan ikke spændes langt nok ud; så må der findes andre løsninger til afstivning af graven.

Kistesænkerens maximale mål er ca. 90 cm. i bredden og 230 cm. i længden. Den skulle kunne klare ca. 360 kg – men tør man satse på dét, hvis kistens vægt er lige på grænsen?

Det er et faktum at størrelsen på gennemsnitsdanskere øges – og at væksten især ses på badevægten.

De meget store størrelser giver udfordringer, når standardløsningerne ikke længere kan bruges. Det opleves fx i sundheds- og plejesektoren, hvor der er et stigende behov for senge, kørestole osv., der har større dimensioner end standarden og som kan klare en øget vægtbelastning.

Derfor vil udfordringen med at håndtere meget tunge kister i en størrelse, der overstiger de maximale standardmål, også vil være en opgave, vi i højere grad må være forberedt på at skulle løse og forholde os til på kirkegårdene.

Standarder

Jf. Danske Krematoriers Landsforenings (DKL) kistedeklaration, er de maximale standardmål for en kiste (inkl. håndtag) L: 210 cm x B: 80 cm x H: 80 cm. På DKL's hjemmeside kan man se de enkelte krematoriers ovnstørrelse; dvs. det maximale mål - og i nogle tilfælde også den maximale vægt - på de kister der kan modtages til kremering. Ikke alle

krematorier kan modtage kister, hvis størrelse holder sig indenfor de maximale standardmål; det kan være nødvendigt for bedemanden at køre lidt længere end normalt, for at få kremeret en høj eller bred kiste. I meget sjældne tilfælde kan det ikke lade sig gøre at få kisten med den afdøde kremeret i Danmark; kisten er ganske enkelt for stor og en begravelse kan blive et nødvendigt alternativ.

En gravplads til en kiste skal som minimum være 1,25 x 2,5 meter. På adskillige ældre kirkegårde kan det knibe lidt med at de gamle kistegrave lever op til de mål; det kan være nødvendigt, at pladsen under hækken eller lidt af stien foran gravstedet må tages med i brug, for at en begravelse kan gennemføres i et gammelt familiegravsted.

Kapacitet

I langt de fleste tilfælde kan kremering eller begravelse af store kister gennemføres, med mindre justeringer af den normale praksis og uden de store problemer.

Men det kan være en god idé at være lidt forberedt på at

En tung kiste er sænket ned med maskinkraft.

På Ribe Kirkegårde spørges der ikke om vægten: Alle kister, der overstiger standardmålene skal sænkes ned i graven med maskinkraft. Foto fra Ribe kirkegårdes fotokonkurrence.

skulle håndtere en kiste i størrelse XXL og kende kirkens, kapellets og kirkegårdens begrænsninger og kapaciteter – og måske også have en politik for hvordan ekstremerne skal gribes an.

Som nogle eksempler kan nævnes

- Er der nogle begrænsninger i adgangen til kirke eller kapel, som fx bredden på dørene eller nogle skarpe hjørner, som katafalk med kiste skal kunne komme rundt om
- Kan vi håndtere den interne flytning af kisten; hvad er den maximale størrelse eller vægt, som katafalk eller kisteløfter kan klare
- Hvad er de maximale mål på afstivningsmateriellet, når graven skal graves
- Kan det lade sig gøre at trække/køre katafalken på kirkegårdens stier, med en meget tung kiste – eller risikerer man at katafalken kører fast

Det sker forhåbentlig ikke... Men hvis det gør, kan det være en lidt stressende udfordring, at skulle "opfinde den dybe tallerken" på rekordtid, når materiellet og standardløsningerne ikke længere slår til.

Hvad gør vi hvis...

På Ribe kirkegårde har man vedtaget at alle kister, der overstiger standardmålene, ikke må sænkes ned i graven af de pårørende; der skal bruges maskinkraft, uanset kistens vægt. Denne beslutning er truffet for at sikre både de pårørende og medarbejderne mod uventede fysiske eller psykiske udfordringer.

Det er også vedtaget, at der ikke opkræves et ekstra beløb for begravelsen af en XL-kiste, selvom udgiften måske overstiger kostprisberegningen for en "standard-begravelse".

Selvom de færreste kommer til at opleve situationen, hvor standardløsningerne ikke længere kan bruges, kan det alligevel anbefales at forberede sig lidt, for hvis det sker, vil der dukke nogle nye spørgsmål op...

- Hvem kan hjælpe, hvis vores eget materiel ikke slår til?
- Hvordan kan vi hjælpe med at arrangere en smuk og værdig bisættelse eller begravelse, selvom vi ikke kan gøre som vi plejer?
- Hvem skal betale de ekstra udgifter? ■

Hos TJM Forsikring
er jeg tryk ...

... for der ved jeg, at
mit barn er forsikret
hele døgnet rundt
- både ude og hjemme

Scan QR-koden, eller læs mere på
tjm-forsikring.dk/afdeling-12

EG Sammenhold
betaler sig

Helt nye muligheder med **digitalt** kirkegårdskort

Smart nyt kortmodul fra EG Brandsoft gør
det nemt at præsentere kirkegårdsdata i en
letforståelig grafisk udgave. Det sikrer bedre
kommunikation og nemmere planlægning.

- ✓ Nem kommunikation med kirkegårdens kunder,
menighedsrådet og de øvrige interessenter
- ✓ Tydelig registrering af planlagte ændringer
- ✓ Hurtig og håndgribelig disponering af gravstederne

Kontakt EG Brandsoft på 9928 3565 eller skriv en mail til
support@brandsoft.dk og hør mere om det nye kortmodul.

Kortmodulet kan bruges i
kirkegårdssystemet, på mobil,
iPad eller via appen
Find Gravsted.

Værktøj til beskæring og nyplantning

Felco 6 enhåndssaks
726010
DKK 362,00 (452,50)

Wolf-Garten RR750
690030
DKK 399,00 (498,75)

Se hele sortimentet af Wolf-Garten
tohåndssakse på www.hd2412.dk

IDEAL planteske
20 års garanti.
670083
DKK 223,00 (278,75)

Køb også
reserve dele til
bl.a. Felco,
elsakse mm

Infaco Electrocoupe F3020 saksesæt
6969502
DKK 10.800,00 (13.500)

Campagnola Speedy
Klippekapacitet 25 mm. Ekstra batteri medfølger.
Ca. 2 timers klippetid pr. batteri.
696380
DKK 1.659,00 (2.073,75)

Se øvrige Campagnola elsakse på
www.hd2412.dk

IDEAL havespade
Holdbar og høj kvalitet.
10 års garanti.
670085
DKK 559,20 (699,00)

Plantekurv med sele
670156
DKK 575,00 (718,75)

HD 2412

En del af Hedeselskabet

Gl. Skivevej 91 · 8800 Viborg · T: 87 281 281 · F: 87 281 291 · hd2412@hd2412.dk · www.hd2412.dk

KIRKEGÅRDSKONFERENCEN 2024

Den levende kirkegård

7. marts, Nyborg Strand

Kirkegårdens landskab er under forandring. Der skal gøres plads til mere biodiversitet, bedre klimatilpasning, vildere landskabelige udtryk og en mere bæredygtige drift. Ved dette års kirkegårds-konference vil vi dykke ned i viden om og konkrete eksempler på, hvordan kirkegårdens landskab kan udvikles i en mere grøn retning, så der skabes endnu mere liv på kirkegården.

Mød blandt andet:

- Morten DD Hansen, tv-vært og naturvejl.
- Mona Bjørn, planteøkologi – biodiversitet
- Folkekirkens Grønne Omstilling

Program og tilmelding på
www.ign.ku.dk/kirkegaarde

KIRKEGÅRDSPERLE: OLE JØRGENSENS MAUSOLEUM PÅ LILLERØD KIRKEGÅRD

Tekst og billeder: Joanna Baron-Christensen

Lillerød Kirke fotograferet for 1906, med det gamle kirkespir.

Lillerød Kirke i dag med sit nuværende tårn fra 1906, skænkede af Ole Jørgensen.

I skyggen af Lillerød Kirkes tårn finder man det store mausoleum for Ole Jørgensen og hans familie. Det er et passende sted, da han skænkede kirken sit nuværende tårn, der blev opført i 1906. Ved forrige århundredeskifte var han byens store velgører.

Lillerød Kirkes nuværende tårn, opført i 1906, er skænket af Ole Jørgensen, og samme år blev mausoleet også bygget. Gravstedet dækker et område på ca. 160 kvm, ligger frit og er afgrænset fra den øvrige kirkegård med murstensmure og bronzelåger.

Krypten er dækket af et stenlåg med kraftige bronzeringe. Det egentlige gravsted er domineret af en stor 'sorgens engel' i marmor, som Ole Jørgensen selv havde købt i Italien. Omkring krypten står der ti små granitpiller, der er forbundet med bronzekæder. Selve gravstedet blev beskrevet i bladet "Arkitekten" 1905/1906, så der er ingen tvivl om, at det var noget særligt, som Ole Jørgensen fik udført i 1905.

Hvem var han?

Hvem var denne Ole Jørgensen?

Han blev født den 5. november 1841 i Birkerød sogn og var nummer to af en børneflokk på otte. Hvordan han skaffede sig startkapital, vides ikke, men en artikel i "Frederiksborg Amt Avis" fra 1924 udtrykker det således:

"Den kapital, som gennem årene kom i Ole Jørgensens hænder, blev ikke til uden arbejde. Han begyndte småt som kældersvend på St. Lyngby Kro, og da han senere kastede sig over handel i hovedstaden, var det også under beskedne former. Men da han var flittig og sparsom, og da han omsider fik begyndt en spækhøkerforretning i Blågårdsgade i København, kom der penge i sparekassen. Kapitalen fik ikke lov til at ligge død hen..."

Han havde tjent sine penge som høker og ved jord- og ejendomsspekulation i hovedstaden i 1800-tallet, og han var typisk for sin tid. Det var den tid, hvor industrialismen slog igennem i Danmark. Befolkningsoverskuddet fra

I gravstedet er begravet: Ole Jørgensen, hans kone, to døtre og en svigersøn.

Udsigt fra Lillerød Kirketårn til mausoleet.

Ole Jørgensens mausoleum fra 1905 på Lillerød Kirkegård. Ole Jørgensens eneste forbindelse med Lillerød var, at hans kone stammede fra ejendommen i Lillerød. Mausoleet blev anlagt med den servitut, at stedet for altid skal bevares og vedligeholdes.

landet strømmede til byerne for at få arbejde på fabrikker og småværksteder. Denne indvandring til København i sidste tredjedel af forrige århundrede har givet en eksplosion til boligbyggeri, især på Vesterbro og Nørrebro. Disse områder var relativt tyndt befolkede. Disse forhold har givet folk med initiativ og forstand på penge mulighed for opstigning i samfundet. Ole Jørgensen hørte utvivlsomt til denne gruppe.

Foræring: Udvidelse af kirkegården

Ole blev gift i 1875 med Jensine Frederike Andersen fra gården Gravensten i Lillerød. I 1876 fødtes deres ældste datter Mathilde, og fem år senere, i 1881, blev den anden

datter Helga Margrethe født. Hun døde allerede i 1894 af tuberkulose, mens datteren Mathilde, gift med modehandler Edvard Møller, levede indtil 1947.

Foruden tårnet skænkede Ole Jørgensen ca. 600 kvm til en udvidelse af Lillerød Kirkegård. I 1904 købte han knap 600 kvm af Kirkehavegårdsejer Karen Andersen. Dette areal blev overdraget til kirkeejerne, dog med et gravsted udtaget til Ole Jørgensens familie med den servitut, at denne begravesplads "...skal stedse bevares og vedligeholdes." Artiklen om Ole Jørgensen har i lidt ændret form været bragt i "Nøglehullet" 2022/01 (Lokalhistorisk Arkiv). ■

RESPEKT

Tekst og foto: Lene Halkjær Jensen

Lyden af én sækkepipe og 73.000 musestille tilskuere kan ikke gengives på tryk...

Omkring statuen af 'The United Trinity' var der lagt blomster, halstørklæder og spillertrøjer. Mange af trøjerne var af ældre dato og med autografer.

Det ses ikke tydeligt på billedet, men glasfacaden på Old Trafford er prydet med teksten SIR BOBBY CHARLTON 1937 – 2023 FOR EVER LOVED

Det gav næsten gåsehud, da Sir Bobby Charlton blev mindet og hyldet som optakt til Champions League kampen på Old Trafford Stadium den 24. oktober.

Få dage før kampen, var en af Manchester Uniteds store profiler, Sir Bobby Charlton, afgået ved døden.

Da FC København og Manchester United tørnede sammen i Champions League gruppespillet den 24. oktober, var Old Trafford stort set fyldt op: Lidt over 73.000 glade og opstemte fodboldfans var forsamlet på lægterne og stemningen var høj. Før kampstart blev Sir Bobby Charlton mindet ved en tale, en enlig sækkepipe, kransenedlæg-

gelse i midtercirklen og 1 minuts stilhed.

I de minutter, som mindeceremonien varede, forstummede den fantastisk intense og overvældende lydkulisse af jubel, slagsange og buh-råb fuldstændigt: Der var ikke en lyd at høre fra tilskuerne...

Det var en højtidelig og meget bevægende oplevelse at sidde blandt 73.000 musestille tilskuere, der havde så stor respekt for dét at mindes en afdød fodboldhelt, at man kunne have hørt den berømte knappenål lande midt på grønsværen på Old Trafford. ■

Rimas Løgstør ApS

Søster Svendstrup Byvej 4

DK 4130 Viby Sjælland

Mail : rimas@rimas.dk

+45 61162284

Rimas Løgstør ApS

Falstervej 2

DK 9670 Løgstør

Mail : rimas@rimas.dk

+45 96660399

KIRUNA – BYEN DER SKAL FLYTTES

Tekst og foto: Kjeld Christiansen, Tidligere kirkegårdsleder, Helsingør Kirkegård

Kirunas svensk røde kirke er lavet af træ og udseendet er inspireret af samernes teltlignende boliger. Kirken ligger i en stor park, Kirkeparken, nær Kirunas gamle centrum.

Sommerferien 2023 skulle foregå med vores campingvogn i Sverige, vi ville gerne besøge Kiruna i det nordlige Sverige.

Vi startede med at benytte indlandsvejen til Kiruna og så øst på til Haparanda hvor efter vi fulgte kysten helt ned til Kalmar, herfra til Helsingborg, en tur på 4.800 kilometer.

Kiruna

Kiruna er en by med 18.000 indbyggere. Ca. 1/3 af byen inklusive centrum, sygehus, krematorie og kirken skal flyttes ca. 3 kilometer øst på, alt for at gøre plads til mere minedrift.

Byen fremtræder som en stor byggeplads: I den ene ende river de boligblokke og butikker ned, og i den anden ende bygger de op! Hovedvej E 10 er ændret, så den kører i en jævn bue uden om byen, fin ny vej.

Kiruna kirke, en trækirke fra 1912, skal flyttes ud ved siden af den nuværende kirkegård, som har ligget i udkannten af byen, men kommer til at ligge meget tæt på det nye centrum og får den gamle kirke ved sin side.

Flytning af kirken vil starte i 2025; det sidste nye er at man flytter hele kirkerummet i sin helhed og højde. Kirkerummet er 40x40 meter og vejer 600 ton, det bliver Sveriges største flytningsprojekt til dato.

Omkring kirken ligger Kirkeparken, med et enkelt historisk gravsted, hvor mineselskabets første direktør, Hjalmar Lundbohm, er begravet. Hjalmar Lundbohm var minens første direktør og regnes for Kirunas grundlægger. Om gravstedet skal flyttes, er der ikke taget stilling til endnu. Ved siden af kirken ligger også byens krematorie med en mindelund omkring.

Der vil blive bygget et nyt krematorium; hvor det skal bygges, har jeg ikke kunnet få oplyst. Ved det gamle krematorie er der ca. 3.000 urner der skal flyttes. Her vil de pårørende få mulighed for at vælge om urnen skal flyttes til kirkegården i Kiruna, en anden kirkegård eller asken skal spredes i en ny mindelund.

Jeg vil vende tilbage til Kiruna om nogle år, så må vi se hvordan det ser ud! ■

Hjalmar Lundbohm's gravsted i Kirkeparken ved Kiruna Kirke er allerede blevet flyttet én gang. Hjalmar Lundbohm blev oprindeligt begravet på Kiruna Kirkegård i 1926. Gravstedet blev senere flyttet til den nuværende placering i Kirkeparken – efter ønske fra mineselskabet.

Kapellet på Kiruna Kirkegård.

Kirken skal flyttes ud til kirkegården, der ligger tæt på Kirunas nye centrum. Heldigvis er hele kirkegården anlagt udenfor de områder, der berøres af minedriften.

PS. Lige lidt kirkegårdsdrift!!

På Kiruna kirkegård, blev vi mødt af et meget interessant skilt, hvorpå teksten lød: "Har vi glemt at lægge græsfrø på graven?" "Nu er det ferietid, hvilket betyder mindre personale, da kan det godt hænde at vi glemmer at så græs. Her er græsfrø hvis du gerne vil have det sået"

Under skiltet var der en spand frø og plastikposer, så kunne man bare gå i gang!

Jeg tænker om vi ikke kunne bruge noget lignende på "Vores kirkegårde" i ferietiden? Dog med den forskel, at vi hang en rive, skuffejern og en kost frem, så skulle der bare lige ændres lidt på skiltet - og ingen ville komme og sige at deres grav ikke fremstår pæn?

TRÆFÆLDNINGSMANDEN

Tlf. 23 26 38 48
www.træfældningsmanden.dk

Træfældning · Beskæring · Træpleje
 · Flishugning · Stubfræsning

Vinderup Maskiner

Vinderup Maskiner A/S
 Nr. Bjertvej 7, DK-7830 Vinderup
 Tlf: +45 97 44 17 00

1022LX (22hk)
 PRIS
127.500,-

1026LX (26hk)
 PRIS
152.500,-

Priserne er excl. moms

Kubotamotor, 3 cyl. m/vandkøling, hurtigskift, redskabshydraulik i joystick og komplet lyspakke

Besøg www.vmlader.dk og se det fulde produktprogram

Digitalt Kirkegårds kort

OPMÅLING I HELE DANMARK

13	123	127	256	260	264
14	124	128	257	261	265
15	125	129	258	262	266
16	126	130	259	263	267

- Opmåling
- Kort
- Droneflyvning
- Plejeplaner
- Rådgivning
- Afsætning
- Ajourføring
- Nummerering
- 30 års erfaring

Landinspektørcentret

Nygade 46 - 7400 Herning - tlf. 97 12 36 88
herning@lcdk.dk - www.lcdk.dk

Schäffer

2428 SLT

Kompakthed og styrke i skønneste forening!

- KUN 89 cm bred
- KUN 189 cm høj
- MEN løfter 1000 kg på palle helt til top!

WWW.SCHAEFFER.DK
 ☎ +45 99 28 29 30
HELMS

KOMPAKT & STYRKE

LAGERFØRENDE FORHANDLERE

Anker Bjerre, Holstebro	97421010
Almas Park & Fritid, Aalborg	96330300
A.P. Jørgensen, Ribe	75420977
Farsø Maskinhandel	98633222
Glembyrg Maskin Center	64721460
Hans Holm Maskinforsynet, Tinglev	74644094
Hansens Auto & Maskinservice, Esbjerg	22537211
Hedsten Maskiner	26296588
Hennik A. Fog A/S	43866611
Helms TMT-Centret, Herning	99282930
Helms TMT-Centret, Aarhus	86109108
Helms TMT-Centret, Ringsted	57811100
Maskincenter Roskilde	46382002
Midtjurs Traktørlager A/S, Nimtofte	86398480
O. Søndergaard & Sønner, Otterup	64851102
Sivertsen A/S, Roskilde	4678 5522
Sivertsen A/S, Bornholm	55947450
Veggerslev Landbrugs & Maskinservice ApS	24600050

Schäffer CONSTRUCTION
 DIN KOMPROMISLØSE HJELPER
 NÅR ARBEJDET BLIVER RIGTIG TUNGT!

GMR maskiner a/s udvider med en ØST-afdeling

GMR tilbyder nu sine kunder på Sjælland service i topklasse

Efter lukning af Havdrup Maskinforretning er det nu tid til at tilbyde kunderne rådgivning og service direkte via egne medarbejdere.

Erfarne salgspartnere

Leif Malm og Børge Grimstrup er to velkendte ansigter inden for branchen og udgør salgsteamet for GMR Maskiner a/s i øst-afdelingen. Med deres mangeårige erfaring er de de perfekte samarbejdspartnere, når det kommer til at udvide eller forny maskinparken.

Service i topklasse

Med et eget værksted i Sorø og den erfarne servicetekniker John

Et nyt tiltag er batteridrevet ukrudts-bekæmpelse med varmt vand

Sanders Nielsen ved roret, er det nu muligt at levere service i topklasse på alle STAMA maskiner. John Sanders Nielsen er specialiseret i STAMA-produkterne og vil med den fuldt udstyrede servicebil være tilgængelig for både planlagt og akut service, på hele Sjælland og Lolland-Falster.

Fremtiden er eldrevet

I næsten 25 år har STAMA været det oplagte valg, når kravet er et danskproduceret elkøretøj, med fokus på køreegenskaber, robusthed og driftssikkerhed. STAMA er det naturlige valg for kirker og kirkegårde der ønsker en nul-emissions maskinpark.

Specialiseret produktsortiment

STAMA har et specialiseret produktsortiment af køretøjer og maskiner der gør driften både mere miljøvenlig og støjsvag, hvilket er til glæde for brugeren og dennes omgivelser.

Samtidig er elkøretøjer mere omkostningseffektive

Elektriske køretøjer med elektrisk tilbehør som fx sugeenheder

på lang sigt, med lavere vedligeholdelsesomkostninger og reducerede kørselsudgifter.

Demonstration på egen jord

Det er vigtigt at vælge de helt rigtige maskiner, der passer til jeres specifikke forhold og derfor kommer vi gerne ud og demonstrerer maskinerne på jeres matrikel.

For yderligere oplysninger eller forespørgsler om produktudvalg og service, kontakt

Leif Malm, T: 20 54 69 66 eller
Børge Grimstrup, T: 51 29 41 69

GMR Maskiner a/s er leverandør af specialiserede redskaber og maskiner til professionelle brugere inden for renhold af parker, veje og anlæg. Virksomheden er markedsledende og har opbygget sin stærke position gennem kontinuerlig produktudvikling, og tilbyder effektive løsninger, der opfylder de højeste standarder for kvalitet og pålidelighed.

STAMA

STENSALLE

NESBO

ELKÆR

GMR
We care for the ground
www.gmr.dk

Annoncetillæg

LEDERKURSUS

FDK afholder lederkurset modul 4 i dagene 29. – 31. januar 2024

Modul 4: Personalejura, forvaltning og økonomistyring

Udbytte

Deltagerne får helhedskendskab til de væsentlige lovgivninger, der regulerer ansættelsesforhold i den offentlige sektor, den forvaltningsmæssige ramme og de økonomiske styringsrammer og – redskaber.

Personalejura

- Den kirkelige struktur og jura
- Tjenestemandsløven
- Funktionærreglerne
- 3F og HK-overenskomst – at læse og forstå
- Personalestyrelsen – som sparringspartner
- PAV som redskab
- Sygdom, barsel, omsorgsdage og andet fravær
- Ferieloven, særlige feriedage, G-dage F
- Forvaltningsret

Forvaltningsret

- Habilitet
- Partshøring
- Partshøring og begrundelser
- Aktindsigt
- Spørgsmål om saglige hensyn ved skønsudøvelse på personaleområdet

Økonomi

- Generel regnskabsforståelse / Regnskab og budgetter
- Konteringsplan
- Takstberegning
- Lønregnskab
- Momsregler
- 5 % midler
- Ressourcestyring
- Legater
- Lån i stiftsmidlerne

Tid og sted

Kurset afvikles på 3 internat dage kl. 09.00 – 18.00. Kurset afholdes på Best Western Hotel i Svendborg. Deltagerantal max 18 personer.

Pris

11.900 kr.

Dato

Udbydes 29. – 31. januar 2024

Tilmelding og info

Ønsker du at tilmelde dig et kursus eller har du spørgsmål, kan du kontakte vores kursusleder Tommy Nilsson på kursus@danskekirkegaarde.dk eller på telefon: 23 45 35 56.

Du kan også se mere om lederkurserne på www.danskekirkegaarde.dk/aktiviteter/lederkursus

Ingen udstødningsgasser eller støj der generer brugeren eller gæsterne

STAMA Micro EL

- Alsidig, kompakt køretøj med lav indstigning og god kørekørfort
- Tiplad med mange tilbehørsmuligheder, fx. løvsider, redskabsholder, blomsterhylde og affaldssækkeholder

STAMA Maxi EL 4WD

- Kan monteres med anhængertræk og frontlift
- Hydraulisk tip- og dreje-lad giver god ergonomi og let håndtering
- Lastkapacitet på hele 1500 kg

STAMA ECO Weedkiller monteret på den eldrevne STAMA Mover

- 100% elektrisk opvarmning af vand til over 100° for ukrudtsbekæmpelse og desinficering - **uden brug af benzin/diesel**
- Holder den rette behandlingstemperatur i mindst 8 timer

STAMA Multi EL

- Høj lasteevne og en rækkevidde op til 65 km
- Hydraulisk tiplad og hydraulisk drej af lad gør det tunge arbejde let

SE OG PRØV DET STORE UDVALG AF STAMA MASKINER HOS:

Almas Park & Fritid, Ålborg & Brønderselv
Lading Maskinforretning ApS, Tilst
Anker Bjerre A/S, Holstebro & Lemvig
Herning Skov, Have & Park A/S, Herning
Vemas A/S, Vejle
Varde Have og Skovmaskiner ApS, Varde
Esbjerg Park & Havemaskiner ApS
Hans Holm A/S, Tinglev
Sønderborg Skov- Park & Have Maskincenter Aps, Sønderborg
Heden Maskinforretning A/S, Ringe
GMR Øst, Sorø

KIM HUNSKJÆR

Tekst og foto: Kim Hunskjær

Fra planteskolegartner til kirkegårdsleder. Jobbet som leder har været spændende og fremtiden bliver ikke mindre spændende. Et af metoderne til at finde de gode løsninger er inddragelse. Helst over en bred front, viser dette nummers profils erfaringer.

Min karriere på Ringkøbing kirkegård startede 1. oktober 1997 som kirkegårdsgartner.

Før det tog jeg uddannelsen som planteskolegartner, som jeg afsluttede i 1991. Lige efter jeg var uddannet planteskolegartner tog jeg driftslederuddannelsen på Beder gartnererskole. Efter endt driftslederuddannelse fik jeg arbejde på en planteskole, hvor der også var en anlægsafdeling.

På planteskolen fik jeg muligheden for at være med på forskellige anlægsopgaver, hvilket jeg syntes var meget spændende. Nu hvor jeg havde lært at fremstille planterne, var det også sjovt at tage det næste skridt - nemlig at være med til at skabe noget med dem.

Nye græsgange på en kirkegård

Det at være med til at skabe noget, der gerne skal bestå i mange år, komme med nye ideer, som kan glæde andre mennesker, syntes jeg var meget spændende og tilfredsstillende at arbejde med. Det var en af grundene til at jeg søgte nye græsgange, hvilket viste sig at være på en kirkegård. At det så lige blev Ringkøbing kirkegård, var et rent tilfælde, da jeg ikke kendte noget til byen Ringkøbing og kirkegården inden.

Min tid som kirkegårdsgartner var en meget lærerig tid. Gennem årene har jeg været med til at lave flere store anlægsopgaver, som f.eks. anlæg af urneafdelinger. Jeg havde nogle dygtige kollegaer, der var gode til at lære fra sig, samt en leder der kunne se mine udviklingsmuligheder, hvilket medførte at han gav mig større udfordringer og derved øgede mine kompetencer. Dette gav mig et unikt indblik i det at drive en kirkegård.

Da så stillingen som kirkegårdsleder ved Ringkøbing kirkegård blev ledig 1. februar 2022 søgte jeg stillingen, og var så heldig at få den, og det er jeg meget glad for i dag.

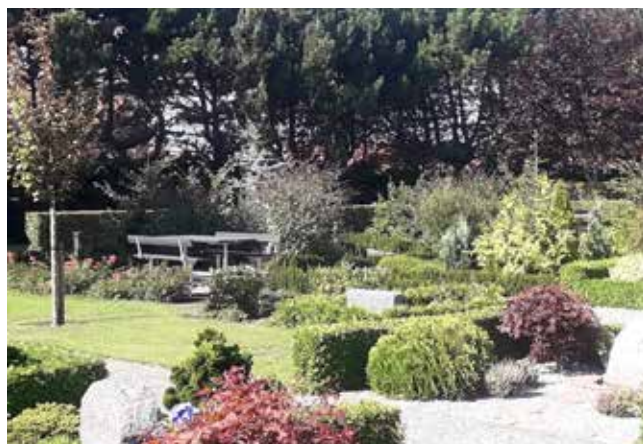
Kim Hunskjær

Ringkøbing kirkegård

Kapel og kontorbygning

Den lukkede kisteafdeling er under forandring

Skovpark

Kirkegård fra 1807

Ringkøbing kirkegård er ca. 3,2 hektar stor. Den første del af kirkegården er anlagt i år 1807, senere er den udvidet af 3 gange, senest i år 1960. Før det var der en lille kirkegård rundt om kirken, som ligger på torvet i Ringkøbing. Men i år 1807 anlagde man en kirkegård udenfor by diget, og flyttede gravstenene der lå ved kirken ind på den nye kirkegård.

Kirken har vi, der har den daglige gang på kirkegården, ikke noget med at gøre. Derimod er der et kapel på kirkegården, hvorfra de fleste begravelser og bisættelser foregår, det er personalet fra kirkegården der tager sig af de handlinger.

På kirkegården har vi også en samarbejdsaftale med menighedsrådet i Rindum, hvor vi passer kirkegården, som er ca. 1 hektar stor. I Rindum har vi heller ikke noget at gøre med kirken, menighedsrådet i Rindum har ansat en kirketjener til at tage sig af kirken derude.

Til at passe de 2 kirkegårde er der ansat to fuldtids gartnere, to fuldtids gartneriarbejdere, to gartneriarbejdere ansat i 10 mdr. og een gartneriarbejder der er ansat i 9 mdr. Mit arbejde består hovedsageligt af kontorarbejde samt tjenester i kapellet.

Blev taget godt imod som leder

Som ny kirkegårdsleder er jeg blevet taget rigtig godt imod, både af brugerne på kirkegårdene, men også af mine tidligere kollegaer. Det at skulle gå fra at være kollega, til at blive chef, kan godt være et problem på nogle arbejdspladser. Dette frygtede jeg dog ikke ville blive et problem her, og det er det heller ikke blevet. I nogle situationer tror jeg måske, at det er en fordel, at de har kendt mig som kollega først, da det er nemmere at få snakket ærligt om tingene sammen nu.

Den første store opgave jeg som leder fik, var på baggrund af begravelsesmønstret at få fremtidssikret kirkegården gennem en strategiplan. Det startede med at der blev hyret

Ringkøbing kirkegård

Skovpark

en konsulent til, ud fra de seneste 10 års begravelsesmønstre, at finde ud af hvad vores behov for gravsteder var.

Da konsulenter havde udfærdiget materialet, og menighedsrådet og jeg var blevet enige om planen, blev der indkaldt til borgermøde. Her blev brugerne af kirkegården informeret om og inddraget i hvilke ideer vi har for kirkegården i fremtiden.

Borgermøde blev en succes

Borgermødet startede med en rundvisning på kirkegården, hvor jeg fortalte om fremtidsplanen for de enkelte afdelinger. Efter rundvisningen gik vi til kirkehuset, hvor deltagerne kunne komme med deres ideer og forslag til fremtidens kirkegård.

Borgermødet var en succes. Her fik vi nogle gode ideer at arbejde videre med. Brugerne af kirkegården blev inddra-

get i vores fremtidsplaner, samt en indsigt i de udfordringer kirkegården står over for i fremtiden. På grund af det nuværende begravelsesmønster og de dermed faldende indtægter, er det en nødvendighed at nytænke kirkegårdsdriften.

Jeg syntes at jeg er kommet rigtig godt i gang med jobbet som kirkegårdsleder af Ringkøbing Kirkegård. Der er masser af udfordringer at tage hånd om, men det er rigtig spændende og lærerigt. Der vil i de kommende år være store ændringer i, hvordan man driver kirkegårde i Danmark, hvilket betyder nytænkning alle steder. Jeg vil bidrage ind i forandringsprocessen af Ringkøbing Kirkegård, så den stadigvæk er interessant og inspirerende at bruge og besøge året rundt. ■

TAK FORDI I LYTTETDE

Af Jan Simmen, redaktør

Det kan være svært at komme i gang, men det skal ikke være en undskyldning for ikke at skrive en artikel til bladet. "Frygten for det tomme papir" kaldte man den slags "blokader" i gamle dage, da skrivemaskinerne stadig var flittigt i brug. Derfor er vi klar med en guide for dem, der kunne tænke sig lidt hjælp.

Man kunne næsten fristes til at skrive: "Tak fra alle os, til alle jer" i denne juletid. Det er med glæde, at jeg fra mit skrivepalads på hele 25 m² i det fynske har kunnet konstatere, at mange af jer har taget imod vores opfordring.

Vi har fra redaktionen gentagne gange opfordret alle medlemmer, der læser vores blad, til at tage turen til tastaturet og berige dette magasin med jeres egne historier. Heldigvis er der flere, der har gjort det, både ved at henvende sig til vores mailadresse eller ved at ringe direkte til mig.

Det er resulteret i flere gode historier, såsom "Kirkegårdsperlen", eller historierne fra både Kiruna eller Canada i dette nummer. Dog har vi altid brug for flere. Et blad som det, du nu sidder med i hænderne, skabes i fællesskab for netop... ja, fællesskabet. Vi er sikre på, at I derude har

mange flere fine historier. Så med et glimt i øjet: Ryk ud med dem!

Men hvad nu, hvis du sidder derude og ikke rigtig ved, hvordan du kan komme i gang? Det er jo ikke alle, der ligefrem har skrivekløe. Til jer har jeg lavet en lille journalistisk guide. Den er ment som inspiration, en slags journalistisk hjertestarter og ikke som en facitliste over, hvordan en artikel SKAL skrives eller se ud.

Hvis du kunne tænke dig en sådan guide, så skriv til os på redaktionen, så sender vi dig et link, der forhåbentligt vil være til glæde for alle parter. Det vil sige for dig, der gerne vil i gang, for os i redaktionen, og ikke mindst for læserne, der kommer til at nyde din artikel, når den engang er klar.

Adressen er, som altid, redaktion@danskekirkegaarde.dk ■

KALENDEREN

29-31. januar 2024

Lederkursus – Modul 4

FDK afholder Modul 4 på Best Western Hotel i Svendborg. Nøgleordene er personalejura, forvaltning og økonomistyring. Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

22. februar 2024

Specialkursus

I Fredericia kan man den dag komme på specialkursus i form- og knudebeskæring af træer. Det er Svend Andersens "Plantefokus.dk" der står bag kurset. Kurset giver både teoretisk og praktisk indsigt. Skriv eller ring for at høre mere: svend@Plantefokus.dk / tlf 30327233

26-28 februar 2024

Administrationskursus

Med Best Western Hotel i Svendborg som rammerne, vil du kunne komme på kursus. Emnerne er blandt andet økonomi, ergonomi og arbejdsmiljø. Men også brugsretten der har sit fundament i arveloven vil være en del af kursusset. Læs mere på FDK's hjemmeside, danskekirkegaarde.dk/aktiviteter Tilmelding til kursuslederen Tommy Nilsson: kursus@danskekirkegaarde.dk eller på telefon 23 45 35 56

7. marts 2024

Kirkegårdskonferencen

Nyborg Strand. Blandt andet hvordan kirkegårdens landskab kan udvikles i en mere grøn retning, så der skabes endnu mere liv på kirkegården. Program og tilmelding: www.ign.ku.dk/kirkegaarde

21.-22. maj 2024

Årsmøde

Foreningen for Kirkegårdskultur holder årsmøde i Horsens, med foredrag, debat og ekskursion. Medlemmerne får tilsendt invitation, og ikke-medlemmer kan se mere på www.kirkegaardskultur.dk

30. september – 2. oktober

Lederkursus – Modul 1

Modulet giver kirkegårdslederen mulighed for at udvikle egen lederrolle og få indsigt i sin personlige og fortrukne lederstil. Herunder vil lederen få indsigt i de muligheder og dilemmaer, der er indenfor eget lederskab, opgaveudvikling og arbejdsplads. Læs mere på FDK's hjemmeside, danskekirkegaarde.dk/aktiviteter. Tilmelding til kursuslederen Tommy Nilsson: kursus@danskekirkegaarde.dk eller på telefon 23 45 35 56

Info@henneckestauder.dk
 Mobil: 21 73 29 90
 Kontor: 55 45 92 66
www.henneckestauder.dk

Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN

Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN er et fagblad for de danske kirkegårde og krematorier. Tidsskriftet henvender sig til alle, der har tilknytning til kirkegårde og her kan man finde inspiration, nyheder og nyttig viden.

Tidsskriftet udkommer 6 gange pr. år og sendes til mere end 900 kirkegårdsfolk landet over.

Et abonnement koster 350,- kr. pr. år

(400,- kr. hvis bladet skal sendes til adresser i udlandet)

Redaktion sætter stor pris på faglige indlæg fra både ind- og udland, ligesom udenlandske firmaer er velkomne til at købe annonce plads i bladet.

For yderligere oplysninger eller bestilling af abonnement:

Se hjemmesiden:
danskekirkegaarde.dk/tidsskrift

KIRKEGÅRDEN

KIRKEGÅRDEN

KIRKEGÅRDEN

1

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Christian Høybye Hougaard
Gjellerup kirkegård
Fdk-kontor@protonmail.com
Tlf: 30224627

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1, 9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i forbindelse med annoncens opsætning i bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal helst ikke lægges ind tekstdokumentet, men sendes separat i den originale opløsning. Det giver en bedre billedkvalitet i det trykte blad.

Danske Krematoriernes Landsforening

Sekretariat:

Viborgvej 10
7500 Holstebro
Tlf. 40 13 02 23
E-mail: admin@dki.dk

Formand / Formand for teknisk udvalg:

Tom Olsen, Fælleskrematoriet i Ringsted
Tlf. 26 86 02 01
E-mail: tomo@km.dk

Næstformand/Sekretariat:

Michael Smidemann
Tlf. 40 13 02 23
admin@dki.dk

Kursusudvalg:

Tony Fryklund
Tlf. 40 13 02 23
E-mail: admin@dki.dk

Se mere på www.dki.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde mellem FDK – Foreningen af Danske Kirkegårdsledere og DKL – Danske Krematoriernes Landsforening

Oplag: 1.150 stk.

Abonnement

Pris: 350,- kr. pr. år
(400,- kr. pr. år for abonnenter udenfor Danmark)
Bestilling eller ændring af abonnement sendes til kontor@danskekirkegaarde.dk

Udgivelser og deadlines i 2024

Nr. 1, februar 2024	15. januar 2024
Nr. 2, april 2024	20. marts 2024
Nr. 3, juni 2024	20. maj 2024
Nr. 4, august 2024	20. juli 2024
Nr. 5, oktober 2024	15. september 2024
Nr. 6, december 2024	15. november 2024

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter deadline.

Annoncepriser

1 side	kr. 3.700,-
1/2 side	kr. 2.700,-
1/4 side, stående	kr. 1.700,-
1/4 side, liggende	kr. 1.700,-
1/8 side	kr. 1.200,-
Visitkort	kr. 1.000,-

Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat

Priserne er eks. moms.

Annoncesalg

Tommy Nilsson, Hvidovre Kirkegårde
Mail: tn@fkih.dk, tlf. 23 45 35 56

FRA REDAKTIONEN

Tekst: Mikkel Dalsby, Gladsaxe Kirkegård, medlem af bestyrelsen i FDK samt medlem af redaktionen

En vigtig del af den kulturarv vi passer på de danske kirkegårde, er de bevaringsværdige gravsten og gravsteder.

Men hvad er egentlig praksis ude på de enkelte kirkegårde? Det vil vi gerne vide.

Der er nemlig rigtig mange måder at håndtere det der er erklæret bevaringsværdigt, og ikke mindst det der måske bør erklæres bevaringsværdigt.

Opgaven ligger hos det enkelte menig-

hedsråd, men det er på provstesynet at registreringen som bevaringsværdig kan ske.

I 90'erne fik mange kirkegårde de lokale museer til at gennemgå og registrere bevaringsværdige grave og gravminder, men museerne er umiddelbart ikke "inde over det" på samme måde mere. Vi vil gerne på redaktionen skrive om emnet, og hvis du har nogle spændende inputs til hvordan I har registreret gravstederne og holder styr på dem vil vi meget gerne høre om det, så vi kan skrive om forskellige måder som kan bruges som inspiration for andre. Skriv en mail til redaktion@danskekirkegaarde.dk

Fornyelse med respekt for tradition siden 1982

 JESSING

- Se flere produkter på www.jessing.eu

